

SOLI DEO GLORIA

EVANGÉLIUMI, KÖZÉLETI FOLYÓIRAT

*ISTENTŐL MEGÁLDOTT, BÉKÉS, SZERETETBEN GAZDAG
KARÁCSONYT KÍVÁNUNK!*

*„Isten! kit a bölcs lángesze fel nem ér, / Csak titkon érző lelke ohajtva séjt: /
Léted világít, mint az égő / Nap, de szemünk bele nem tekinthet.”*

Berzsenyi Dániel így fogalmazta meg Fohász című versében a hit csodáját, ajándékát és egyben a korlátait is. Ez az evangéliumi folyóirat a közösségi életünk színterén igyekszik megjeleníteni ezt a csodát, ezt az ajándékot, és természetesen a gyarló ember szép törekvéseit. Az ebben való osztozásra hívjuk a kedves olvasókat és a szerzőket egyaránt.

Tordai Matyó: Várlak, uram

várok reád, uram,
lehet tavasz vagy ősz,
Reményem Benned él,
bírom, hogy visszajössz.
Élve vagy halva tán
egykor majd rám találsz...
Ígérted jöttödöt,
s tudom, szavadnak állsz.

Szárad az Édenkert,
datolya, méznarancs,
Fogytán az igazság,
s hervad a Tízparancs.
Csepeg, folyik a vér,
terjed a bosszú, vád...
Ó, jöjj vissza, Krisztus,
oly szükség van Reád.

Nincs már lelki meleg,
szívemben ott a fagy...
Remény és bizalom,
Meváltónk, csak Te vagy,
Szállj le az Egekből
egy fényes éjszakán,
S hívj találkozóra
a régi Golgotán.

Szeretnék ott lenni,
mint bűnös gyermeked,
Elsők közt csókolni
szeghelyes két kezed.
Csépeled a búzámat,
Melyet én vetettem,
Mehajtom a fejem,
ítélkezz felettem.

Ha tán az ég Ura
hamarabb visszahív,
S elfáradt keblemben
nem dobog már a szív,
Én bírom csak tovább,
mert Krisztus nem hamis,
Istennek Szent fia,
várlak a sírban is!

„NYISSÁTOK MEG SZÍVETEKNEK MINDEN ABLAKÁT...”

December. Ez az év legmozgalmasabb hónapja. Ez a hónap foglalja magába a világ talán legnagyobb vallási ünnepét, a karácsonyt, s az ehhez kapcsolódó négyhetes várakozást, advent időszakát.

Ugyanakkor, ha jól meggondoljuk, ilyenkor minden ugyanúgy ismétlődik évről évre. A bevásárlóközpontokban már október végén felállítják a karácsonyfát, az üzletekben ideje korán kigyulladnak az adventi fények, a közterületeken pedig már november elején karácsonyi dallamokat fúj a késő őszi szél. Minden olyan rutinszerűen zajlik, mintha csak a reggeli készülődés forgatókönyve pörögne...

A forgatókönyvet valakik megírták, mi pedig követjük. Követjük, mint akit megbabonáztak, mert a lelke mélyén mindenki érzi – talán még a magukat nyíltan ateistának vallók is –, hogy ez az ünnep más, mint az év többi piros betűs ünnepe. Ezen a napon valami olyan történt, amit nem az ember irányított. Ami felülről való, ami a Gondviselés ajándéka.

A karácsony vallási tartalma még azok számára is vitán felül áll, akik egyébként vallástalanul, hovatovább hitetlenül élik meg mind a várakozás heteit, mind Jézus születésének napját. Még a magát világmegváltónak nevező kommunizmus is hiába próbálta meg fenyőünnepnek átkeresztelni a karácsonyt, idővel ugyanúgy a történelem sülyesztőjébe került, mint a hallhatatlannak gondolt, „dicső” Szovjetunió.

Nos, ha egy ünnep ilyen egyetemesen tud hatni az emberekre, minden vallási és kulturális meg-

győződéstől függetlenül, akkor annak az ünnepnek valóban rendkívülinek kell lennie. És a karácsony bizony rendkívüli!

Amennyire szomorú egyfelől az ünnepi készülődés gépiessége, annyira örömteli, hogy a karácsony ennyire az életünk része lett. Már nem csodálkozik rá az emberiség, már természetes, hogy a világ keresztény/keresztényen fele ilyenkor Jézus születését várja. Legfeljebb csak a kozmopolita, érték nélküli világ keres még némi szakralitást mellőző táptalajt a fenyőágra akasztható Star Wars figurák és a csúcsra – esthajnalcsillag helyett – kitzúzható Halálcsillag formájában.

Divatot mindenből lehet csinálni, így a karácsonyfa díszítéséből is. Ám ezek pont annyira múlt dolgok, mint a Szovjetunió. Pár év, netán évtized alatt eltűnik egy hullám, és utána megint csak ott marad a lényeg. A lényeg, ami szerencsére nem az ember műve, hanem Isten alkotása. Csak Tőle lehet ugyanis örök, csak miatta lehetett képes kiállni az elmúlt évezredek próbáját. A karácsony kibírta a merényleteket, az ünnep elviselte a pótcelekvéseket, s végül megannyi kulturális támadás ellenére is a karácsony megmaradt karácsonynak, vagyis Krisztus születése ünnepének.

Karácsony a nagy ajándékozások ideje is, de ezek az emberi ajándékozások akkor érik el igazi céljukat, ha kiviláglik belőlük Isten nagy karácsonyi ajándéka, maga Jézus Krisztus.

Az ünnep akkor nyeri el valódi értelmét, ha nem elsősorban tárgyakkal gondolunk szeretteinkre,

hanem teljes lényünkkel. Ha az ajándék nem egy üzletben 10 perc alatt összevásárolt fogyasztói termékhalmoz, hanem *önmagunk*. Önmagunk pedig nem más, mint a saját időnk. Az, ha jut figyelem egymásra advent időszakában, ha jut idő gyermekeinkre, unokáinkra a karácsonyi halászlé lázas kevergetése mellett vagy akár helyett is.

A karácsonyban az is nagyszerű, hogy ilyenkor mindenki szeretne egy picit jobb, egy picit emberségesebb lenni; szeretnénk a bűnös, gyarló voltunkat meghaladni. Milyen jó volna, ha az ünnep csendességének elmúltával, a hétköznapi hangzavarában is megmaradna minél több ebből az emberségből! Ha a Megváltó eljövételének üzenete ott élhetne a szívünkben a tavaszi rügyfakadás vagy netán még a nyári kánikula idején is. De jó volna, ha az együtt érző, figyelmes, tapintatos énünk az év többi hónapjában is áthatná jellemünket...

Karácsonyra szánt gondolataimat Wass Albert soraival zárom: *„Nyissátok meg szíveteknek minden ablakát és eresszétek be oda a napfényt, hadd pusztítson ki belőletek minden sötétséget ezen a karácsonyon. A civódás, pártoskodás nemzetéből változzatok át a szeretet nemzetévé, s lássátok meg: attól a pillanattól fogva veletek lesz az Isten. Megmaradásunknak, megmaradásotoknak, a magyar sors jobbra fordulásának ez az egyetlen lehetősége. Adjon az Úristen boldog, áldott karácsonyt, és szeretetben gazdag újesztendőt mindnyájatoknak.”*

*Dr. Szilvay Balázs
főszerkesztő*

DICSŐSÉG - BÉKESSÉG

„Csak a klasszikus aktuális!” Az alábbiakban Joó Sándor református lelkész 1943 Karácsonyán, a Pasaréti református templomban elmondott prédikációjának szerkesztett, rövidített változatát olvashatjuk. A II. világháború közepén elhangzott igehirdetés azért is aktuális, mert sajnos az idei karácsonyra is világszerte sok keresztény embertársunk háborúk, üldöztetések, fenyegetések és egyéb bűnös nyomorúságok között készül. (B. Z.)

„Dicsőség a magasságos mennyeekben az Istennek, és e földön békesség, és az emberekhez jóakarát!” Lk 2,14.

Ma talán semmi után nem vágyódik úgy a sok háborúskodásba belefáradt lélek, mint a béke után! Százezrek imádkoznak ma a békességet hirdető karácsonyi evangélium valóra válásáért. Sokszor belopózik lelkünkbe a kételkedés, hogy vajon igaz-e, amit a karácsonyi angyalok hirdettek, vagy a keresztyénség is csak egy a sok sikertelen kísérlet közül, amely rendezni akarja az emberi együttélés viszonyát.

Nos, Testvéreim, igaz, hogy békességet hirdetnek az angyalok a földön az embereknek, de van az éneküknek egy másik része, amire sohasem szoktunk annyira fölfigyelni, mint a béké-

re: az, hogy „Dicsőség a magasságos mennyeekben az Istennek”. Mivel ezt a kettőt együtt szinte egy lélegzetvételre mondják, ebből az látszik, hogy a kettőnek köze van egymáshoz, mégpedig olyan sorrendben, ahogyan ők mondják – tehát először dicsőség az Istennek, és csak azután békesség az embereknek. Nem ott van-e a hiba, hogy mi a sorrendet meg szoktuk fordítani: a béke után áhítózunk, s ha nem jön el, kételkedünk az egész isteni háztartásban, az Istennek megadandó dicsőségről pedig elfeledkezünk?!

Egyik alapvető nagy emberi gyarlóságunkra veti rá a fényt ez

az angyali üzenet. Magamon is, de másokkal való komoly lelki beszélgetés közben is tapasztaltam már, hogy hajlandók volnánk az evangélium következményeit elnyerni – az evangélium nélkül. Vagy más szóval: mindazt, amit Jézus Krisztus az Ő követőinek ígér, békességet, biztonságot, gondviselést és az Ő sok gazdag áldását szeretnénk birtokolni – Jézus Krisztus nélkül. Még egyszerűbben: békességet, biztonságot és Isten országának sok más kincsét akarjuk – megtérés nélkül.

A betlehemi angyalok megtanítanak bennünket a sorrendre: előbb dicsőséget adni Istennek – azután remélheted a békességet. Istent nem lehet kihasználni. Az Ő áldására, segítségére az számíthat, aki dicsőséget adott neki. Jézus azt mondja a Hegyi beszédben, hogy ne aggódalmaskodjunk semmi felől, se a ruházat, se az élelem, se az élet egyéb gondja ne bántson bennünket, mert mindezekről gondoskodik nekünk a mi mennyei Atyánk. De ehhez az ígérethez rögtön hozzáfűzi, hogy keressétek először az Istennek országát és annak igazságát, és majd ezek azután mind megadatnak néktek (Mt.6,33) mintegy ráadás-ként, következményként. Itt is a

→
sorrendet hangsúlyozza az Úr. Hát ez az, amit az angyalok éneke kifejez, hogy a békeségnek a dicsőség-adás az előfeltétele. Mit jelent hát dicsőséget adni?

Valaki előtt egyszer nagyon megvilágosodott ez az igazság, és nagy örömmel így kiáltott fel: Egész életemben azon kínlódtam, hogy mit higgyek, s most látom, hogy nem egy valamiről, hanem egy valakiről van szó, akiben bíznom kell! A karácsony azt jelenti, hogy Isten az Ő élő, valóságos isteni személyét látható és tapintható formában, földi emberi alakban behelyezte a történelembe. Ezzel azt akarta, hogy a mi hitünk ne elvont tanitételek megismerése legyen, hanem az Istennek ma is élő, valóságos személyéhez kapcsolódjék hozzá, tehát hogy a hitünk, élő hit legyen!

Dicsőséget adni Istennek azt jelenti: hiszem, tudom, hogy nem azért nyílt meg az ég, nem azért lett az Ige testté, nem azért alázkodott meg az Isten Fia a mennyből az istállósalmára, hogy legyen alkalmam hajas-babát és ólomkatonát venni a gyermekemnek – hanem sokkal halálosabb, komolyabb valóságról van itt szó: az én bűnös életem megváltásáról! Nem azon kell töprengeni, hogy miként történhetett ez meg, hanem inkább azon ámulni: hogy lehet az, hogy engem ennyire szeret az Isten! Dicsőséget adni Istennek azt jelenti, hogy valami mély, bensőséges, felülről jövő megbizonyosodással meglátni abban a kis újszülöttben az Isten Fiát.

Ne csak a „kis Jézust” lássad ott, a kedves gyermeket, akihez sok érzelmes gyermek-émléked fűződik – ezzel sérti meg sok ember az Ő dicsőségét legjobban! –, hanem a világ Megváltóját, a Te Megváltodat. Abban, hogy Isten Jézust elküldötte a világba, Isten kimondotta az utolsó szót. Többet és mást most már üdvösségre nézve nem mond és nem tesz. Fogadd el az üdvösségre jutásnak azt a módját, amit az Isten választott és készített Jézus Krisztusban! Istennek úgy adod meg a legnagyobb dicsőséget, ha örömmel fogadod, akit Ő ad – nem amit, hanem Akit Ő ad: Jézus Krisztust. Amikor először jött a világra, nem volt helye másutt, csak egy istállóban. Te a lelkedben, a szívedben, az életedben melyik helyet tartod fenn a számára? Sőt nem is csak az a kérdés, hogy van-e hely nálad Jézus számára, hanem az, hogy Övé-e a főhely, Övé-e minden hely? Ő-e az életed középpontja, aki irányít mindent, és akire nézve irányul minden az életedben?! Akkor dicsőíted az Istent, ha meghódolsz Krisztus előtt, és ezt a meghódolást nem is annyira a szavaiddal, hanem a cselekedeteiddel, az életeddel tudtára adod a világnak is.

A földön békeség? Hívó emberek is hitetlenkedve csóválják rá a fejüket. Igen, itt van a legfájdalmasabb csalódásunk, és itt van a bennünk való csalódása is az embereknek. Lehet-e még egyáltalán béke a földön?! Hiszen már tapasztalatból tudjuk, láttuk, hogy va-

lóban úgy van, ahogyan egy szellemes mondás kifejezi: minden háború készülődés a békére, és minden béke készülődés a háborúra!

Nem tévedtek hát mégis a karácsonyi angyalok? Bizony nem! Emlékezzünk csak vissza arra az első karácsony estére: akkor is csak a szent családnak és a körülötte valóknak volt békesége. Kint a világban akkor is nagy volt a csatazaj, a fölfordulás. A hatalmas római birodalom hódító katonáinak léptei alatt döngött a föld mindenfelé. Azon a földön, ahol az angyalok énekeltek, még egy kegyetlen, gögös, hatalmára féltékeny alkirály is uralkodott, Heródes, aki az apró gyermekek között azt a nevezetes vérfürdőt rendezte! Mégis, ilyen viharos történelmi helyzetben is megvolt az igazi békeség: a betlehemi jászolban. Akik Jézust várták, akik messze földről Hozzá mentek, akik Előtte hódoltak: azoknak megvolt a békeségük! Van-e ilyen békeséged? Békétlen világban élő Testvérem, ismered-e, befogadtad-e azt, aki ma is, benned is tud békeséget teremteni? Krisztus hozza a békeséget számodra is! De ez megfordítva is igaz: Krisztus nélkül nincs békeség sem benned, sem a világban!

Fogadd be Krisztust, engedd, hogy megbékéltessen az Istennel – és ez azt jelenti, hogy minden tőled telhetőt megtettél az igazi békének a földön való megvalósulásáért!

Dicsőség a magasságos mennyekben az Istennek, és e földön békeség az emberekhez jóakarattal!

NEM LEHET A HALÁLÉ AZ UTOLSÓ SZÓ!

Keresztény és muszlim gyerekek közösen imádkoztak a békéért Aleppóban

Mikor ez a beszámoló megjelenik lapunkban, könnyen lehet, hogy az alábbi képeken látható gyermekek közül néhányan már nincsenek közöttünk. A szíriai Aleppó ezekben a hónapokban maga a pokol: az iszlám állam és a szövetséges erők fegyveresei ebben a stratégiailag fontos városban feszülnek egymásnak, nem kímélve a civil lakosságot sem. Aki tehetne, már rég elmenekült a frontvonalból, keresztények százai azonban mégis ezt a romokban álló, vérrel megfestett települést tekintik otthonuknak, bízva abban, hogy Isten megsegíti őket. Hitük talán mindannyiunkénál erősebb, s azért imádkoznak, hogy ne a halálé legyen az utolsó szó ebben az értelmetlen háborúban.

Az adventi készülődés zajában álljunk meg egy pillanatra, és az otthon csöndjében hordozzuk imádságban azokat a gyermekeket, akiknek a karácsony ugyanazt jelenti, mint nekünk, mégis annak egyetlen pillanatát sem tudják jelenleg örömként megélni. A legtöbb, amit remélhetnek, hogy életben maradnak...

A Magyar Kurír október 9-én megjelent cikkéből érezhetjük át igazán a helyzet drámaiságát. (Dr. Szilvay Balázs)

Több száz keresztény és muszlim gyerek gyűlt össze Aleppóban és több más szíriai városban október 6-án, hogy imádságban kérjék az Urat, térjen vissza a béke egész Szíriába. Egymillió aláírást várnak arra a békefelhívásra, amelyet az Európai Uniónak és az ENSZ-nek küldenek el.

Aleppóban az imádságot a szentföldi ferencesek konventjének udvarában tartották, a város nyugati részén. Az aleppói gyerekek imádsága a békéért egy olyan napon zajlott, amikor a szíriai hadsereg által ellenőrzött területeken is sűrű lövöldözések zajlottak, az elmúlt napok táma-

dásainak nagyon sok sebesültje és halottja volt. Legalább ezer gyermek részvételére számítottak, de az elmúlt napok rettegéssel töltötték el az embereket, nem mentek ki az utcára.

Antoine Audo aleppói káld püspök a Fides hírügynökségnek elmondta: nagy félelemben

élnék, bár még igyekeznek nyitva tartani a közintézményeket, így az egyetemet is. Bár a felkelőknek nincsenek repülőgépeik, mindennap heves tüzérségi támadásokat intéznek az emberek ellen. Csak a keresztények közül az elmúlt napokban húszan haltak meg.

A ferences atyák kezdeményezték a békeimádságot. Szóvivőjük, Ibrahim Sabbagh a rendezvényen elmondta: „Azért gyűltünk ma össze az aleppói gyermekekkel, hogy nemet mondjunk az erőszakra, nemet mondjunk a fegyverekre, nemet mondjunk a terrorra, és igent mondjunk a szeretetre, a meg-

bocsátásra, a békére, igent mondjunk az öröme. Keresz-

jük, nem a halálé az utolsó szó”.

„A gyerekek a leginkább sérülékenyek, de az Úr mindig meghallja az imáikat, és békét tud adni nekik. Az Úr békéje legyen velünk és ezekkel a gyermekekkel” – kérte Butrosz Marayati, Aleppó örmény katolikus püspöke.

Ziad Hilal jezsuita kezdeményezésére szeretnék összegyűjteni legalább egymillió

tényként akarunk válaszolni a fegyverek szavára, hogy elmond-

gyermek aláírását. A találkozón a gyerekek már aláírták a békefelhívást, amelyet majd az Európai Uniónak és az ENSZ-nek küldenek el. Három keleti pátriárka – a gyermekek nagyköveteként – juttatja majd el a felhívást Brüsszelbe és Genfbe.

A Szükséget Szenvedő Egyház szervezet kezdeményezésére más szíriai városokban, Damaszkuszban, Homszban, Tartúsban, Jabrudban, Marmarítában és európai városokban is imádkoztak, illetve a közeljövőben imádkoznak a gyerekek a szíriai békéért.

*MENNYBŐL AZ ANGYAL –
MENJ SIETVE*

*Az üszkös, fagyos Budapestre.
Oda, ahol az orosz tankok
Között hallgatnak a harangok.
Ahol nem csillog a karácsony.
Nincsen aranydió a fákon,
Nincs más, csak fagy, didergés, éhség.
Mondd el nekik, úgy, hogy megértsek.
Szólj hangosan az éjszakából:
Angyal, vigyél hírt a csodáról.*

*Csattogtasd szaporán a szárnyad,
Repülj, subogj, mert nagyon várnak.
Ne beszélj nekik a világról,
Ahol most gyertyafény világol,
Meleg házakban terül asztal,
A pap ékes szóval vigasztal,
Selyempapír zizeg, ajándék,
Bölcs szó fontolgat, okos szándék.
Csillagszóró villog a fákról:
Angyal, te beszélj a csodáról.*

*Mondd el, mert ez világ csodája:
Egy szegény nép karácsonyfája
A Csendes Éjben égni kezdett –
És sokan vetnek most keresztet.
Földrészek népe nézi, nézi,
Egyik érti, másik nem érti.
Fejük csóválják, sok ez, soknak.*

*Imádkoznak vagy iszonyodnak,
Mert más lóg a fán, nem cukorkák:
Népek Krisztusa, Magyarország.*

*És elmegy sok ember előtte:
A Katona, ki szívén döfte,
A Farizeus, ki eladta,
Aki háromszor megtagadta.
Vele mártott kezet a tálba,
Harminc ezüstpénzért kínálta
S amíg gyalázta, verte, szidta:
Testét ette és vérét itta –
Most áll és bámul a sok ember,
De szólni Hozzá senki nem mer.*

*Mert Ő sem szól már, nem is vádol,
Néz, mint Krisztus a keresztfáról.
Különös ez a karácsonyfa,
Ördög hozta, vagy Angyal hozta –
Kik köntösére kockát vetnek,
Nem tudják, mit is cselekesznek,
Csak orrontják, nyíznak, gyanítják
Ennek az éjszakának a titkát,
Mert ez nagyon furcsa karácsony:
A magyar nép lóg most a fákon.*

*És a világ beszél csodáról,
Papok papolnak bátorságról.
Az államférfi parentálja,
Megáldja a szentséges pápa.*

*És minden rendű népek, rendek
Kérdik, hogy ez miregre kellett.
Mért nem pusztult ki, abogy kérték?
Mért nem várta csendben a végét?
Miért, hogy meghasadt az égbolt,
Mert egy nép azt mondta: „Elég volt.”*

*Nem érti ezt az a sok ember,
Mi áradt itt meg, mint a tenger?
Miért remegtek világrendek?
Egy nép kiállott. Aztán csend lett.
De most sokan kérdik: mi történt?
Ki tett itt csontból, húsból törvényt?
És kérdik, egyre többen kérdik,
Hebegve, mert végképp nem értik –
Ők, akik örökségbe kapták –:
Ilyen nagy dolog a Szabadság?*

*Angyal, vidd meg a hírt az égből,
Mindig új élet lesz a vérből.
Találkoztak ők már néhányszor
– A költő, a számar, s a pásztor –
Az alomban, a jászol mellett,
Ha az Élet elevent ellett,
A Csodát most is ők vigyázzák,
Leheletükkel állnak strázsát,
Mert Csillag ég, hasad a hajnal,
Mondd meg nekik, –
mennyből az angyal*

New York, 1956.

ELÉG!

Márai Sándor sokat idézett sora szimbolikus jelszavává lett az 1956-os forradalom és szabadságharc 60 éves évfordulójának: „Mert egy nép azt mondta: „Elég volt!” Elég volt a megelőző minimum 8 esztendő igazságtalanságából, rettegéséből, hazugságából, ellentmondásosságából, terrorjából.

Ezt az *eleget* persze nemcsak nemzeti kontextusban és politikai dimenzióban lehet érzékelni, hanem egyénileg is, lelkiileg is, fizikailag is, amikor az ember egyénileg vagy közösségre eléri a túróképességének határát. Annál is inkább hangsúlyos a kifejezés, ha belegondolunk, hogy mi minden vágyott jószág, igazságosság, békesség, tisztesség hiányával élünk, és ezek helyén vannak azok a dolgok, amit egy pont után már tűrni nem tudunk. Az emiatti legitím önsajnálatnak csak az szab határt, hogy mi magunk is – természetünkön fogva – nemcsak elszenvedői, hanem „aktivistái” is vagyunk olykor annak, ami keserűséget és végső elkeseredettséget okoz másnak és magunknak. Olykor elégünk van magunkból is, és ennél csak az a rosszabb, ha másnak van elege belőlünk. Amikor pedig ennek a keserves *elégnék* az érzése eléri a krízist, a választatot, akkor döntenünk kell: a pozitív változás és változtatás felé mozdulunk, vagy a pusztulásig kitarunk a túrheteren mellett.

1956-ban, 60 évvel ezelőtt egy nép azt mondta, elég volt, és e népnek a jobbik fele – vérét is

áldozni készen – elindult a jó irányba, a változtatás felé. S hogy ezt vérbe, börtönbe, emigrációba és társadalmi kirekesztésbe fojtották, nem változtat azon, hogy a status quo-val, a természetesnek, megváltoztathatatlanak és bálványimádóan örökkévalónak kikiáltott hazug világgal – tiszteletet parancsolóan – szakítani akartak.

S 60 évvel a magyar forradalom és szabadságharc után kontinentális és globális méretekben tapasztalunk valami hasonló nagy „*elég volt*” kiáltást! Nagy-Britannia és az USA választóinak a döntését is költőien lehet egy ilyen *elég* kiáltásnak tekinteni. *Elég* volt abból a 70 évből, amelyben egyre inkább a kevesek gátlástalan gazdasági érdeke, a széles tömegek életét általában nem-szolgáló eszmék, politikai korrektségnek nevezett tendenciózus kliséi, a kétes gazdasági érdekeket kiszolgáló média befolyása és sok minden más szempont vált uralkodóvá, és – ismét – bálványimádó

módon megváltoztathatatlanul kikiáltott örök igazsággá. Így idén két nép mondta azt: *elég volt!*

És ez az *elég* hangossá tette a közbeszédet a csodálkozásnak, az értetlenkedésnek, sőt a vádaskodásnak és becsmérteléseknek a szavaival. Ez a nagy csodálkozás önmagában mutatja, hogy a demokrácia élharcosai-ként megszólaló hangadóknak mennyi közük van a demokráciához, ha egy választási eredmény általuk váratlan kimenetelekor így tudnak csodálkozni a választók akaratán, és egy választás kimenetelének eo ipso kétesélyességén!?

Mennyivel jobb lenne pedig, ha a csodálkozás helyett ezek az események: a mi szabadságharcunk, annak évfordulója, az idej választások eredményei és még sok más, tanulságos (világ)jelenység a dolgok mélysége és magassága felé vezetnének bennünket.

S ha ez a tűnődés *elég* őszinte és *elég* alázatos lenne, akkor elvezetne minket Jézusnak a szavához, aki nekünk is mondja, amikor telve vagyunk gyarlóságainkkal, a körülöttünk lévő világ gyarlóságaival, amikor *elégünk van* magunkból és másokból, hogy van egy másik *elég* is: „*Elég néked az én kegyelmem, mert az én erőm erőtlenség által ér célhoz.*” Bárcsak az „*elég*”-et kiáltó, és emiatt csodálkozó nemzetünk és a nagyvilág ennek a csodának, ennek a karácsonyi, nagypénteki és húsvéti csodának a hatása alá kerülne.

Dr. Bóna Zoltán

AZ 1956-OS FORRADALOM ÉS SZABADSÁGHARC 60 ÉVES ÉVFORDULÓJA

E lapszámunk egyebek mellett az alábbi írással tisztelg a forradalom és annak hősei előtt, amely eredetileg a Károli Gáspár Református Egyetem Hittudományi Karának ünnepségén hangzott el a „Budapesti református teológusok az 1956-os forradalomban” című konferencián 2016. október 25-én. Az előadást Nt. Komlói Péter nyugalmazott esperes tartotta, és tartalmában a forradalmat megelőző 11 évbe enged bepillantást. Ennek az előadásnak a rövidített, szerkesztett változatát közöljük most. A Jóisten kegyelmének két nagy ajándéka: a hit és a humor segít át bennünket a megpróbáltatásokon. Így volt ez a magyar történelemben általában és a kommunista diktatúrában konkrétan is. Az előadás a nép fiainak ajkán született, és a túlélést elősegítő keserű humorra koncentrált, ami azonban a véresen tragikus valóságot fejezte ki... (B. Z.)

Hogy mi történt 1956-ban Magyarországon, azt találóan fogalmazza meg nagyszerű költeményében az emigrációban élt költő, Márai Sándor: „...egy nép azt mondta: elég volt” (Mennyből az angyal). A következőkben arról kívánok szólni, hogy mire mondta 1956-ban magyar népünk, hogy elég volt.

Népünk történelmének sok tekintetben nagyon nehéz és sötét időszaka volt az 1945–56 között eltelt 11 esztendő. Ha előadásomból mégis kicsendül némi derű, az tehát nem azért van, mert egy vidám időszakról szólok, hanem inkább népünknek arra a sajátosságára utal, hogy a legsötétebb időben is jelen volt próbáltatásai közötti sírása mellett a túlélést segítő humor, amely mindig tiltakozás is,

a leszorított kisember bosszúja is, szolidaritás is az üldözöttel. Ez a humor gúny tárgyává teszi az üldözött, s egyben elfogadása annak a bibliai igazságnak, hogy „a vidám szív a legjobb orvosság” (Péld. 17,22.). A vidám szív a legsötétebb időkben is abban remélt, hogy nem tarthat örökké ez a rettenet. Túl kell élni! E 11 esztendő adomái, vidám történetei, élcei is sokat elárulnak arról a világról, amelyre oly jól esett 1956-ban kimondani az ítéletet: ebből *elég volt!*

Szekfű Gyula a *Forradalom után* című híres-hirhedtnek mondott művében hívja fel a figyelmet arra a nem evidenciának tekinthető tényre, hogy a II. világháború végétével, a Magyarországon totális hatalmat gyakorló szovjet meg-

szállók kezdetben nem a saját társadalmi rendszerüket erőltették ránk, hanem hagyták a polgári demokrácia újraindulását. Gombamód nőttek ki 1945-ben a pártok, a november 4-i parlamenti választáson 6 párt indult, köztük a Magyar Kommunista Párt. Emlékszem, hogy abban a faluban, ahol a gyerekkoromat éltem, egyszerűen előbújt egy atyafi, aki azt mondta, hogy ő 19-es kommunista, s kezdte szervezni a pártot. Azaz: kezdte volna, de egyelőre senki sem állt kötélnék. Háza falán olvasható volt a felirat, az MKP programja: BÉKE, JÓLÉT, FÜGGETLENSÉG, FÖLD, KENYÉR, SZABADSÁG. Erre mondta az öreg Istók, hogy *a'kéne, mög egy kis eső!*

→
A pártok plakátjai ellepték a köztereket. Magam előtt látom a leggyakoribb plakát fekete betűit: *Első lesz az egyes lista, győzni fog a kommunista!* Ehhez képest az 57%-ot meghaladta a Független Kisgazda Pártra adott voksok száma, második lett a Szoc. Dem. Párt, s a kommunisták 17 % alatt maradvák lettek harmadikok. Ennek ellenére koalíciós kormány alakítását kényszerítette ki a megszálló hatalom, s a kommunisták nagyfontosságú pozíciókat szereztek meg a Tildy Zoltán vezette kormányban. Kezdetben fű alatt, később egyre nyíltabban készültek arra, hogy a hatalmat a kezükbe ragadják. De egyelőre tartott a koalíciós időszak. Ekkor keletkezett mondás: *Tavaly még kint száradt a harisnya, mert nem lopta el a barisnya.* Ugyancsak ekkor járta a mondás: *Jobb volt tavaly, mert nem volt davaj!* A megszálló elvtársak ugyanis kitüntető érdeklődést tanúsítottak a ketyegő szervezetek iránt, s ahol megláttak egyet, rögtön hangzott a *davaj csa-sza!* Ugyancsak ebből az időből való a következő történet. Pártértekezletet tartott a MKP Budapesten, s a járástól megbízást kapott a részvételre Szabó János is, a *zagyvaböbönyei* párttag. Nagy izgalommal s némi szorongással készült a pesti útra, ezért tanácsot kért a jegyzőtől: mire kell majd ügyelnie. A ravasz jegyző ecsetelte neki a főváros kísértéseit, óvta ezektől Jánost, s különösen is lelkére kötötte: a közlekedésre nagyon figyeljen, mert Budapesten óriási a forgalom. Akkora, hogy az útkereszteszűdészekben lámpa irányítja a forgalmat. Jól figyeljen arra János, hogy amikor a piros lámpa ég, akkor mennek a kommunisták, mondta a *kemény reakciósként* ismert jegyző. János jól megjegyezte a hallottakat. Aztán látja ám, hogy a zöldben megy a sok ember, a sárgában csak

néhányan szaladnak, a pirosban meg senki sem megy. Elfogta a nagy-fene öntudat, felvágta a fejét és elindult. Abban a pillanatban harsant a rendőri sípszó. János riadtan lépett vissza, s így mentette magát a rend őre előtt: *Biztos úr! Én sem meggyőződésből!*

Ekkortájt járta a következő történet is. Latabár Kálmánnak a Budapesti Nagycirkuszhoz volt szerződése, s az egyik fellépése során behajtott a manézsbá három süldődisznót a következő szöveggel: *A napokban Pest környéki vásárokbán jártam, s vásároltam ezt a három disznót. Ez a disznó – mutatott az egyikre – pestszenterzsébeti, ez meg pestszentlőrinci, ez a harmadik pedig rákosi.* A publikum tapsviharral fogadta a produkciót, a kijáratnál pedig civil ruhás rendőrök fogadták Latabárt, s bevitték. Három napi elzárást kapott a viccért. A negyedik napon azonban ismét felhajtotta a három disznót, jelezve vásárlatogatait, majd így folytatta: *ez a disznó, erzsébeti, ez a disznó lőrinci, ezért a disznóért meg három napot ültem.* Pár évvel később ezt a viccet aligha úszta volna meg a színész három nappal!

A falvak népének közös gazdaságba, a Tszcs-be kényszerítése az erőszak minden eszközével megindult. Az ellenállók megtörésére, tsz-be szorítására minden eszköz megengedett volt. Ekkori történet: *Hun jártál Jani? Piros, dagadt a képed! Ankéton! Ankéton? Hol, te? A tanácsházán! An'két pofont kaptam, hogy rögtön aláírtam a tsznek.*

Koncepciós perek sokasága indult országszerte az éberség jegyében. Az ellenség mindenütt jelen lehet, legyünk éberek – követelte a rendszer. *Ebben az időben történt: halad a villamos a Borárostól Pestszenterzsébet felé. A kalauz – akkoriban még volt ilyen is – a soros megállónál bemonítja: Lámpagyár! – Egy*

utas lefordja: hülyének néz maga minket, ember? Mindenki tudja, hogy ez fegyvergyár. Mit lámpagyározzik itt? – Jön vissza a villamos. A megállóban a kalauz elkiáltja: fegyvergyár. Felugrik egy utas, s megragadja a zubbonyát, hangját visszafogva lefordja a kalauzt: eszénél van maga, ember? Tudja maga, hogy kik ülnek a villamoson? Az ellenség kémei is itt utazhatnak. Maga meg kikiabálja a titkainkat? – Ismét Erzsébet felé halad a villamos. Megálló. S a bölcs kalauz elkiáltja magát: Lámpuskagyár! ...

Ekkortájt lepték el az országot plakátok ezzel a szöveggel: *A tették pártja a Magyar Kommunista Párt.* Bátor kezek – csendes éji órákon – javítást végeztek a szövegen. A *tettek* szó harmadik T-jét V-re javították, amitől egész más értelme lett a szövegnek. Hamarosan országosan leragasztották ezt a plakátot.

A csődközeli gazdasági helyzet enyhítésére kitalálták a munkaversenyt, a sztahanovista mozgalmat. Muszka Imre vasesztergályos (nomen est omen?) sok száz százalékkal teljesítette túl az addig is feszített normát. Jutalma kiemelt fizetés, Kossuth-díj lett, s tagja volt a Sztalin születésnapjára Moszkvába utazott delegációnak. 1956-ban disszidált, s Angliában kért menedékjogot.

Most jöjjön néhány történet ebből a korból. Bort, búzát, békeséget – hangzott az újévi kívánság. Aztán a kérdés: *Se bor, se búza, se békesség. Hova lett? Elfolyt Csapon* – hangzott a válasz, utalva a szovjeteknek a Csap határállomáson át méretlenül kiküldött jóvátételre. – *Mi volt régebben: a tyúk vagy a tojás? Régebben tyúk is volt meg tojás is.* – A Sztalin-kultusz idejéből: *Móricka első osztályos lett. Erősen pöszén beszélt. Első nap hazaérkezik az iskolából. A család faggatja:*

mit tanultatok az iskolában, Móricka: femmit – hangzik a válasz. – Hát persze, első nap így van ez. Másnap ugyanaz a kérdés várja a kisfiút, s a válasz is ugyanaz: femmit. Harmadik nap vidáman tér baza Móricka. No, mit tanultatok az iskolában? Tanultunk a Na'fftalinnról! – A magyar-szovjet határon – 1991-ig volt ilyen – innen is, onnan is áll egy gyerek, s vetekednek. Nekünk van Petőfiünk – mondja a magyar. Nekünk van Sztálinunk, replikázik az orosz. De nekünk van

Kossuthuunk is, dicsekszik a magyar. Nekünk van Sztálinuunk – ismétli az orosz. Nekünk van kenyerrünk – folytatja a magyar. Nekünk van Sztálinunk – így az orosz. Megdühödik a magyar gyerek s odavágja: No és, olyan nagy dolog az? Ha akarjuk, nekünk is lesz Sztálinunk! – Jön a válasz: De akkor nem lesz kenyereetek. – És ide kívánczik a személyi kultusz csúcsa, a Sztálin-kantáta. Idézet belőle: *A föld és a tenger, a völgy és a hegység, az erdő s a rét dala mind egybeforr, mert szívünk kitárul nagy Sztálin szavára, és boldog az ember, ki róla dalol. Mert Sztálin a harcunk és Sztálin a béke, és Sztálin nevével lesz jobb a világ! Új világ!* E ma-

gasztalás sátáni voltát növeli, hogy a dallama gyönyörű.

Országszerte folyt a párttagok ideológiai képzése. Erre a célra szolgáltak a szemináriumok. A szeminárium tehát pártiskola volt, alap-, közép- és felsőfokú tanfolyamokkal, brosúrákban kiadott tananyaggal. A viccek gyártása, s főleg mesélése akkoriban nem volt veszélytelen dolog. A következő kétsorosért 5 évet kapott egy terjesztő: *Miért van olyan sok traktor? Mert az ökrök szemináriumba járnak – Ak-*

koriban született ez a kérdés is: *Mi a különbség a nyugaton és a keleten született viccek keletkezése között? A nyugati viccek úgy keletkeznek, hogy az emberek leülnek, és vicceket eszelnek ki. A szovjet viccek esetében viszont fordítva történik: az emberek először kieszelik a vicceket, s azután ültetik le őket.* És végül egy számomra különösen kedves viccet mondok el. Megértéséhez tudni kell, hogy a forradalmunk előtt 3 hónappal tört ki a Szuzei válság. Nasszer egyiptomi elnök – szovjet szimpátiát bírva maga mögött – államosította a csatornát, amelyet a 19. században ásott meg a francia állam. Később a britek hadviselés során magukévá tették a csatorna

használatából eredő hatalmas bevétel nagyobb részét. Az 1956 nyarán egyiptomi részről történt államosítás után a kárvallott brit és francia állam – leegyszerűsítve az eseményt – hadat üzent Egyiptomnak, s mert a csatornát is lezárták, kitört a szuzei válság. A vicc pedig ennyi: *a Szuzei csatorna medítál: a franciák lefektettek, ... az angolok megerősakoltak... most már csak azt kéne tudnom, hogy szü(e)z vagyok-e még.*

Ennek a válságnak közvetlen hatása volt szabadságharcunkra is. A szovjet megígérte, hogy nem avatkozik be Egyiptom oldalán a szuzei háborúba. Ellentételezésékképp nyugati hatalmak pedig szabadkezet adtak a szovjetnek a magyar forradalom vérbefojtására. Október végén az USA közölte a szovjet vezetéssel, hogy Magyarország nem tartozik szövetségesei közé – sorsa tehát közömbös számára. ...Petőfi sorai is megzendülnek bennünk: *Magára hagyták, egy magára / A gyáva népek a magyart!* (Európa csendes, újra csendes)

Hosszan lehetne sorolni, mi minden történt még az országban, magyar hazánkban, amire 1956-ban azt mondtuk: *elég volt.* Sok dologról, eseményről, borzalomról nem esett szó. De talán az elmondottakból is megértett és megérett valamit ennek a kornak pokoli voltából az olvasó. Tény azonban, hogy mindezeket túléltük. Hogyan? Kegyelemből! Imádkozva, néha vagy sokszor sírva, gyakran tekintve felfelé, énekszóval fohász-kodva: *Bár elpusztításodra tör, // Gond, kételkedés mit gyötör? // Nem lesz ez így örökkön! // Bízál, ügyed az Istené!* (393. ének) Olykor kineveltük saját sorsunkat, máskor el-sirattuk. Egymást vigasztaltuk, s vicceinkkel is bátorítottuk egymást. Így érkezünk el 1956. október huszonharmadikához.

Komlói Péter

„ÚJ SZÍVET ADOK NEKTEK, ÉS ÚJ LELKET ADOK BELÉTEK.” *Ezékiel 36, 26a*

A Reformáció 500. évfordulóját ünnepli jövőre a történelem eseményei és azok máig érvényes értékei iránt fogékony ember. 1517. október 31-én került nyilvánosságra Luther Márton Ágostonrendi szerzetes tanulmánya, a 95 tétel, amelynek hatása az egyház életén túl megkérdőjelezhetetlen az élet szinte minden területén: társadalom, gazdaság, tudomány, művészet és az emberek mindennapi élete. Gáncs Péter evangélikus püspök gondolataival csatlakozik lapunk is az Emlékévhez, amely hazánkban ez év október 31-én megkezdődött (B. Z).

A fenti ezékieli prófécia remekül intonálhatja a reformáció jubileumát is. Napjainkban többen is ajánlják, hogy ökumenikus kontextusban, tekintettel katolikus testvéreink érzékenységre, inkább emlékezzünk az 500 éve történetekre, és kevésbé hangsúlyozzuk a hálaadást, az ünneplést, ami pedig egyértelműen benne rejlik a jubileum szó eredeti értelmében. Tény, hogy az 1517. október 31-én elindult lelki forradalom nemcsak az egyház mind a mai napig tartó megújulásához, de fájdalmas egyházzakadáshoz is vezetett. Bár nem árt újra meg újra emlékeztetni arra, hogy a kereszténység első nagy törése nem 1517-ben, hanem 1054-ben következett be a keleti és nyugati egyház különválásával.

Vitathatatlan, hogy az 500. évfordulón szükséges a kölcsönös bűnbánat, a megbocsátás, a kienegesztelődés, ahogyan ez meg is történt az egyháztörténelmi jelentőségű ökumenikus liturgiában a katolikus és evangélikus egyház vezetői között a lundi székesegyházban, 2016. október 31-én. Hadd idézek ebből egy elgondolkoztató rövid imádságot:

Jézus Krisztus, egyház Ura, küldd el Szentlelkedet.

Világosítsd meg szívünket és gyógyítsd meg emlékeinket.

Szentlélek, örvendeztess meg minket azokkal az ajándékokkal, amelyeket az egyház a reformációban kapott!

Készíts fel minket bűnvallásra az elváltató falak miatt, amelyeket elődeinkkel együtt építettünk!

Tégy minket alkalmassá közös tanúságtételre és szolgálatra ebben a világban! Ámen.

Ugyanakkor fontos meghallani azt az egészséges hangot is, amely arra figyelmeztet, hogy azért „ne kérjünk bocsánatot a reformációért”... Hiszen az a határozott meggyőződésünk és sokoldalú tapasztaltunk, hogy a reformációban Isten cselekedett és cselekszik. Az egyházújítás Isten munkája volt, és ma is az! A reformáció egyfajta pünkösdi folyamat, amely által Isten Szentlelke megőrzi és megújítja az egyházat, ahogyan ezt őseink is vallották.

Ebben az összefüggésben válik különösen is izgalmassá a 2017-es jubileumi év igei jelszava a radikális „szívcsere” provokatív képével, ami eszünkbe juttathatja az immár félévszázados orvosi világszenzációt, az első szívátültetést, amit 1967. decemberében Christian Barnard dél-afrikai szívsebész végzett el Fokvárosban. Amiről viszont Ezékiel próféta könyvében olvashatunk, az nem csupán életfoltozó, élethosszabbító műtét, hanem olyan radikális beavatkozás, amelynek következtében valóban új szívet, új lelket kaphatunk, és így új életet kezdhünk. De milyen is az a bizonyos „régí szív”? Érdemes elolvasni az igevers folytatását: „eltávolítom testetekből a kőszívet, és hús szívet adok nektek.” (Ez 36,

26b) A régi szív olyan, mint a kő: kemény, merev, érzéketlen, élettelessen. A kőszív nyomasztó súlyával lehúzza a mélybe, ahonnan a magunk erejéből képtelenek vagyunk felemelkedni Istenhez, akinek hozzáink lehajló szíve Jézus Krisztusban ismerhető fel és ragadható meg. Ez a szív értünk dobog, és értünk szakadt meg a kereszten. Nem véletlen, hogy az evangélikus egyház címerévé vált Luther-rózsa centrumában is egy keresztet hordozó szívet láthatunk.

A reformáció 500. jubileumi esztendeje lehetőséget kínál arra, hogy alaposan megvizsgáljuk szívünket Isten igéjének fényében. Mi vagy ki áll ma az életünk centrumában?! Mi vagy ki áll ma az egyházak életének és szolgálatának középpontjában? A reformáció egyik legfontosabb ajándéka, hogy a Szentírás nemcsak az oltáron, az Úr asztalán, a szószéken kaphat ünnepi helyet, hanem az éjjeli szekrényünkön is, ahol mindennapi lelki kenyerünké válhat.

Egyedül Isten újjáteremtő Lelke ajándékozhat meg új szívvvel és új élettel. Ezt a pünkösdi csodát élték át reformátor eleink ötszáz esztendeje. S ezért könyöröghetünk mi is jó reménységgel napjainkban az ismert ébredési ének soraival:

*„Új szívet adj, Uram, énnekem;
Új szívet adj, én Istenem,
Amely csupán csak teérted ég,
S véled jár szüntelen...”*

*Jézus, a te gyógyító kezed
Meggfogta már a szívemet...”*

Gáncs Péter

„Igyekszem majd maradandó eredményekért küzdeni”

HAJÓS ALFRÉD, A MAGYAR DELFIN

Az alábbiakban Nyáry Krisztián: Merész Magyarok – Corvina Kiadó, 2015. 272 o. – című könyvének egyik „merész magyarját” mutatjuk be a könyv leírásának szerkesztett, rövidített változatával. Mint olvasható, élete első nagy építészeti sikerét a Magyarországi Református Egyház országos székházának a tervezésével érte el. A gyönyörű palota ma is ezt a célt szolgálja a Bp-zuglói Abonyi utca 21. szám alatt. Unokája 1956-os mártírhalálának kapcsán, az alábbiakkal közvetve az ’56-os áldozatok előtt is tisztelgünk. (B. Z.)

A 18 éves Hajós Alfréd aznap is hajnali 5 órakor kelt. Édesanyja szegényes belvárosi lakásából gyalog sietett a millenniumi ünnepségek alkalmából díszbe öltöztetett Lánchídon át a Rudas fürdőbe, ahol egy órát töltött a vízben. A fiatalember azt a váltott karú úszásformát használta, amelyet gyerekkorában a dunai matrózoktól tanult. Technikáját néhány héttel később már világszerte magyar stílusnak nevezték. Ezen a napon még fogalma sem volt róla, hogy részt vehet-e a modern világ első nemzetközi sportversenyén, az 1896-os athéni olimpián. A nevezése rendben volt, megnyerte a hazai és az európai selejtezőket is, támogatói az útikölt-

séget is összeadták helyette, de a legfontosabb engedély még hátravolt: el kellett kéredzkednie a Műegyetem szigorú dékánjától, Ilosvay Lajos professzortól. Négy hét szabadságot kért a dékántól. Ilosvay professzor felháborodásában majdnem eltanácsolta az egyetemről: „Csak léha emberek sportolnak, amikor tanulniok kellene. Az ivás, a kártya, a tánc meg a sport sohasem vezet jóra!” – dörmögte.

Kisgyerek volt, amikor apja a folyó vízében kialakított, deszkákkal elrekesztett alkalmi „medencében” úszni tanította. Innen, a vízből nézte az új Országház építését is, lenyűgözte, ahogyan a hangyaként dolgozó több száz munkás keze alatt a szeme láttára született meg a monumentális épület. 13 éves volt, amikor apja munka közben megcsúszott a padlón, a Dunába zuhant, és belefulladt az erős sodrású folyóba. A gyenge fizikumú kamasz ekkor döntötte el, hogy megtanul tökéletesen úszni. Édesanyja viszont úgy határozott, hogy többé egyetlen gyermekét sem engedi víz közelébe. Arnold nem hallgatott rá, és az apja halála utáni nyarat titokban úszásleckékkel töltötte.

1895-ben már jelentős úszóélet volt Magyarországon. Úszodák híján a folyami versenyek és a Balaton-átúszás voltak a fő számok, az érettségi előtt álló Guttman Arnold is Siófokon indult első komoly versenyén. Százméteres távon mindenki csodálatára megszerezte a magyar bajnoki címet. Belépett a

Magyar Úszó Egyesületbe, és újabb versenyzési lehetőségeket keresett. Kapóra jött neki, hogy Bécsben nemzetközi versenyt hirdettek, egyfajta nem hivatalos Európa-bajnokságot. Nem sokkal érettségije után egy jótévedője pénzén vonatjegyet vásárolt, és – ismét csak titokban – kitutazott a versenyre. Eugen Wolff osztrák bajnok, akit akkor Európa legjobb úszójának tartottak, atyáskodva tréfált az ismeretlen magyar fiúval, felajánlotta, hogy 5 méter előnyt ad neki, és javaslatot tett az úzásnemre is. Guttman a versenyen másfél testhosszt vert rá, és megnyerte a kontinensbajnokságot. Amikor hazatért, sikeres felvételi vizsgát tett a Műegyetem építőmérnöki szakára, ahová már új néven, Hajós Alfrédként iratkozott be. Csak ez után merté bevallani édesanyjának, hogy évek óta versenyszerűen úszik.

Az első újkori olimpiára hét magyar sportoló utazott, köztük Hajós. 1896. április 11-én került sor az úszóversenyekre. Nyolc nemzet 13 versenyzője állt rajthoz a Pireuszi-öböl vízében horgonyzó gőzhajókon. A sportolók már a fedélzeten fáztak a csípős tavaszi szélben, de a 11 fokos tengervízre sokuk egyáltalán nem volt felkészülve. Volt, aki már az öböl közepén, a 100 méteres versenypályra rajtját jelző bójánál feladta. Az úzásnem nem volt meghatározva, mindenki a saját stílusában úszhatott. A hullámzó vízben sokat segített Hajós matrózoktól tanult

technikája, amelyben a mai gyorsúsás kéztempóját párosította a pillangóúszáséhoz hasonló lábtempóval. A rajtpisztoly eldördülésétől kezdve végig vezetett, és 1:22,2 perces idővel megszerezte Magyarország első olimpiai bajnoki címét. A győztes tiszteletére maga a görög trónörökös vonta fel a hajó árbócára a magyar zászlót, amelyet még Budapesten, egy ház homlokzatáról emeltek el a sikerükben bizakodó olimpiikonok. A katonazenekekar elkezdte játszani a bajnok országának himnuszát: az osztrák császári himnuszt. A jelen lévő magyarok ezt azonnal leállították, és a hat sportoló a süvítő szélben társa tiszteletére elénekelte a magyar himnuszt.

A magyar sportoló úgy döntött, hogy az 1200 méteres versenyen méretteti meg magát. A start után a hullámozó tengeren úgy érezte, eltévedt, senkit sem látott maga körül. Megfordult a fejében, hogy feladja, de félt, hogy nem veszik észre, és megfullad. Inkább teljes erejét összeszedve úszott tovább. Amikor meglátta a célt, biztos volt benne, hogy a többiek már rég beértek. Csak a part mellett hallotta meg, mit kiabál a sokezres tömeg: „Zito i Hungaria! Éljen Magyarország! Több mint 60 méterrel előzte meg a második helyezettet, 18:22,2 perces idővel szerezte meg a második bajnoki címet. Az ünneplés közben a trónörökös felkiáltott: „Ez a magyar fiú egy valóságos delfin!” Másnap a görög újságok címlapján már a „Magyar Delfinként” szerepelt. A ceremónián az uralkodó németül érdeklődött a magyar fiútól: „Hol tanult meg ilyen jól úszni?” Hajós, bár előzőleg készült a protokolláris beszélgetésre, zavarba jött. „A vízben, felség” – válaszolta.

Budapestre érkezése után Hajós Ilosvay professzorhoz sietett, hogy beszámoljon neki sikeréről. „Nem

érintenek a legendái – hangzott a válasz. – Nem vagyok kíváncsi arra, hogy mennyit ugrott a versenyen. De biztosíthatom, annál kíváncsibb leszek arra, hogy a vizsgáin mennyire felel meg a követelményeknek.” Néhány napja volt csak a szigorlatig, éjjel-nappal tanult, hogy behozza a lemaradását. A vizsgán a professzor alaposan kikérdezte, ő pedig minden kérdésre jól válaszolt. Végül a tanár felállt és két kézzel rázta meg Hajós kezét, ott, a jelenlévők előtt gratulált először az olimpiai bajnoki címhez. „Szívvel kívánom, hogy a hivatása területén is olyan sikereket könyveljen el, mint amilyenek athéni győzelmei voltak.”

Amikor 1899-ben megszerezte a diplomáját, elhatározta, hogy felhagy az aktív sportolással, és építészként dolgozik tovább. Nem sokáig bírta. Persze nem a sportból élt. Pályája kezdetén Alpár Ignác, majd Lechner Ödön mellett dolgozott építészként, tőlük sajátította el a magyaros szecesszió stílusjegyeit. 1907-ben fiatal kollégájával, Vилányi Jánossal önálló irodát alapított, és töretlen lelkesedéssel indult minden nyilvános pályázaton. A bírálóbizottságok rendre megdicsérték a terveket, majd másnak adták a munkát. Nem sokkal később családot alapított. A Nap című napilap 1908. május 2-i rövidhíre szerint Hajós Alfréd műépítész és Blockner Vilma kisasszony a Dohány utcai templomban kötöttek házasságot. Fennmaradtak az ifjú párnak írott gratuláló táviratok is, köztük egy kávéházi jó baráté: „Boldogságodban igaz örömmel osztozunk. Krúdy és felesége.” Amikor megszületett kisfiuk, András, jó módú apósa segített Hajósnak egy Báthori utcai lakás megvásárlásában, de a bevételekért még mindig aggódnia kellett. Már azon gondolkodott, hogy felszámolják az irodát, amikor egyszerre két megbízás is érkezett:

1909-ben elnyerték a Borsod Mezei Takarékpénztár miskolci épületének, valamint a Református Konvent budapesti székházának tervezési jogát. A két épület szecessziós díszei és merész műszaki megoldásai meghozták a sikert, majd az első igazán nagy megbízást is: a debreceni Arany Bika Szálló áttervezését és kivitelezését.

Hajós életében harmadszor olimpiai bajnok lett. Hazatérve már csak egy fontos tervét akarta megvalósítani: a fiatalkorában megálmódott margitszigeti uszodát. Amikor 1929-ben kiírták a tervpályázatot, az építész semmit sem bízott a véletlenre: két pályaművel is indult. Így esett, hogy a szigeti fedett uszoda pályázatán nemcsak az első, hanem a harmadik helyezést is Hajós Alfréd szerezte meg. Az építkezés rekordgyorsasággal zajlott, 1930. december 7-én a kormányzó már fel is avathatta a Sportuszodát.

1944-ben neki is bujkálnia kellett. Mégsem elsősorban önmagán, hanem a többi zsidó származású sportolón próbált segíteni. A háború után az új rendszer többször megpróbálta felhasználni a neves sportolót propagandacélokra. Ő azonban csak akkor vállalt nyilvános szereplést, ha úgy érezte, azzal a magyar sportnak használ. Egy darabig még dolgozhatott magántervezőként, ám végül be kellett zárnia irodáját. Ezt is emelt fővel vette tudomásul. Ekkor írta meg *Így lettem olimpiai bajnok* című könyvét is. Memoárja megjelenését éppúgy nem érte meg, mint rajongásig szeretett unokája halálát, aki a forradalom idején műgyetemistaként lett a karhatalom egyik első áldozata.

Hajós Alfréd, az első magyar olimpiai bajnok 77 éves korában úgy halt meg Budapesten, hogy maradéktalanul megvalósította, amit 18 évesen Athénban megfogadott.

A Református Egyházközség és a Soli Deo Gloria Közösség esemény-naptára Virágvasárnapig

December 11.	10:00	Adventi istentisztelet – Református templom
December 18.	10:00	Adventi istentisztelet – Református templom
December 22.	18:00	Adventi bűnbánati istentisztelet – Református templom
December 23.	18:00	Adventi bűnbánati istentisztelet – Református templom
December 24.	15:00	Karácsonyi gyermekműsoros istentiszt. – SDG Közösségi Ház
December 24.	18:00	Karácsony esti istentisztelet – Református templom
December 25.	10:00	Karácsonyi úrvacsorás istentisztelet – Református templom
December 26.	10:00	Karácsonyi úrvacsorás istentisztelet – Református templom
December 31.	18:00	Óévi hálaadó istentisztelet – Református templom
Január 1.	10:00	Újévi úrvacsorás könyörgés – Református templom
Január 8.	10:00	Vízkereszt évkezdő ünnepi istentisztelet – SDG Közösségi Ház
Január 8.	11:00	Nyilvános Egyházközségi Közgyűlés – SDG Közösségi Ház
Január 8.	13:00	Újévi szeretetvendégség – SDG Közösségi Ház
Január 19.	18:00	Egyetemes Imahét ünnepi istentisztelete a Pestszenterzsébet Klapka téri gyülekezet színjátzó csoportjának műsorával – SDG Közösségi Ház
Január 21.	19:00	Bál az Erdélyi Baráti Kör szervezésében – SDG Közösségi Ház
Február 26.	14:30	A cserkészek farsangi felvonulása – SDG Közösségi Ház
Március 1.	18:00	Hamvazószerdai bűnbánati istentisztelet – SDG Közösségi Ház
Március 2.	18:00	Nagyböjti bűnbánati istentisztelet – Református templom
Március 3.	18:00	Nagyböjti bűnbánati istentisztelet – Református templom
Március 4.	18:00	Nagyböjti bűnbánati istentisztelet – Református templom
Március 5.	10:00	Böjtfői úrvacsorás istentisztelet – Református templom
Március 9.	18:00	Nagyböjti házi-istentisztelet – házigazda jelentkezését várjuk
Március 16.	18:00	Nagyböjti házi-istentisztelet – házigazda jelentkezését várjuk
Március 23.	18:00	Nagyböjti házi-istentisztelet – házigazda jelentkezését várjuk
Március 30.	18:00	Nagyböjti házi-istentisztelet – házigazda jelentkezését várjuk
Április 6.	18:00	Nagyböjti házi-istentisztelet – házigazda jelentkezését várjuk
Április 9.	10:00	Virágvasárnapi zenés istentisztelet – Református templom
Április 9.	12:00	Gyülekezeti ebéd – Református templom

A Református Templomban minden vasárnap 10 órakor istentiszteletet tartunk,
s azzal egy időben gyermek-istentiszteletet is.

*A Soli Deo Gloria Közösségi Házban minden hétfőn 7:30-kor 15 perces
hétkezdő ábítatot tartunk.*

A Soli Deo Gloria Közösségi Házban minden kedden 17:30-kor bibliaórát tartunk.

A fenti istentiszteletekre, rendezvényekre, programokra minden érdeklődőt nagy szeretettel várunk!

További információ a 06/20 914-3893-as telefonszámon vagy a dunavarsany.ref@gmail.com
e-mail címen, továbbá a www.dunavarsanyireformatusok.hu oldalon kapható.

A SOLI DEO GLORIA KÖZÖSSÉGI HÁZ KOLUMBÁRIUMA IRÁNT ÉRDEKLŐDNI
a 06/20 914-3893-as és a 06/30 637-8170-es számon lehet

IMPRESSZUM

SOLI DEO GLORIA – evangéliumi, közéleti folyóirat. Ingyenes, időszaki kiadvány

Kiadó: SDG Közösség • Főszerkesztő: dr. Szilvay Balázs

Szerkesztőbizottság: Csobolyó Katalin, dr. Bóna Balázs, Kun László, Veres Enikő

Készült: az Ex-Kop Nyomdaipari Bt. gondozásában • Példányszám: 800

Cikkek leadása: folyamatosan, a szilvay.balazs@freemail.hu e-mail címen

Honlap: www.dunavarsanyireformatusok.hu